

Obraćanje prvog zamjenika visokog predstavnika Larryja Butlera na 15. godišnjem svjetskom poslovnom kongresu: “BiH je otvorena za biznis”

*organizovao SarajevoGraduateSchool of Business
i International Management Development Association*

Profesore Pendergast, dame i gospodo,

Uvijek mi je posebno zadovoljstvo učestvovati na događajima kao što je ovaj, jer tema o kojoj se razgovara – konkurentnost, poslovna klima, unapređenje trgovine, investicije – od suštinskog su značaja za izazove i prilike koje se javljaju u globalnoj ekonomiji.

Ovo je upravo ona vrsta diskusije koja je potrebna Bosni i Hercegovini u vrijeme kada se ova zemlja ponovo vraća na međunarodno tržište. Taj povratak je sada već dobro u toku. Sama činjenica da Međunarodna asocijacija za razvoj menadžmenta /International Management Development Association/ održava konferenciju ovdje u Sarajevu pokazatelj je pomaka koje je načinila BiH prema punoj reintegraciji u svjetsku ekonomiju.

Oni među nama koji radimo ovdje dobro smo svjesni da je BiH otvorena za biznis, i mi pozdravljamo svaku priliku da se ovakva poruka prenese onima koji su manje upoznati sa pozitivnim pomacima do kojih je došlo – i do kojih dolazi – u poslovnoj klimi ove zemlje.

Moje kolege iz međunarodnih finansijskih institucija će

govoriti o konkretnoj ekonomiji, pomacima koji se čine, teškoćama na koje se nailazi, mogućnostima koje se tek trebaju realizirati. Ja bih usredsredio svoje izlaganje jutros na *političku* evoluciju ove zemlje.

Mada, kao što svi znamo, politička i ekonomska sudbina svake zemlje je neodvojivo vezana jedna za drugu. Niti jedna ne može egzistirati u vakuumu.

U trenutnoj situaciji, ekonomija generalno nudi pozitivno okruženje za politički razvoj situacije.

Godišnji rast je u zadnjih pet godina iznosio stabilnih 5 posto ili više, i kao rezultat došlo je do stalnog smanjenja stope siromaštva. Uspješno uvođenje PDV-a na početku ove godine stabiliziralo je javne finansije, unaprijedilo nivo resursa koji se mogu rasporediti na socijalnu pomoć i smanjilo obim sive ekonomije reguliranjem pozicije hiljada malih i srednjih preduzeća. Konvertibilna marka i dalje je jedna od najstabilnijih valuta u ovom regionu.

Prošlog mjeseca Moody's Investor Service podigao je kreditni rejting za Bosnu i Hercegovinu sa B3 na B2, navodeći tada da će uspješne reforme, kao što je uvođenje PDV-a, podsticati investicije i rast. Moody's je također naveo da će proces pregovora o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom, koji je počeo krajem prošle godine i za koji se nadamo da će biti uspješno zaključen do kraja ove godine, ohrabriti dalju političku i ekonomsku konsolidaciju.

Jedan značajan pokazatelj da ekonomija BiH počinje da privlači pravu vrstu pažnje bila je i najava Korporacije Microsoft krajem februara da će ovdje otvoriti ured. Ranije je Microsoft vodio operacije koje su se odnosile na BiH iz njihovog ureda u Zagrebu.

Činjenica je da smo svjedoci pozitivnih rezultata naglašenog poboljšanja situacija u poslovnoj klimi u BiH.

Također je slučaj da bi se poslovna klima mogla još unaprijediti; a to bi se moglo postići veoma brzo ako vlade mogu osigurati usvajanje u parlamentu cijelog niza reformi koje uživaju široku podršku, a još nisu usvojene niti provedene.

Među ključnim ekonomskim reformama za koje očekujemo da će se usvojiti do kraja 2006. godine su Zakon o nacionalnom fiskalnom vijeću, Zakon o obligacijama i Zakon o platama. Ovim zakonima će se racionalizirati upravljanje javnim finansijama, uvesti pravna sigurnost u cijelom spektru komercijalnih ugovora i nagrađivanje državnih službenika i članova Parlamenta postaviti na realne i finansijski moguće temelje.

Također imamo politički dogovor o centralizaciji bankarske supervizije na nivou države, a relevantni organi trenutno sagledavaju modalitete realizacije ove aktivnosti. (Bankarski sektor, usput budi rečeno, bio je jedan od istaknutih uspješnih priča procesa ekonomskog oporavka BiH; broj banaka je opao sa više od 70 prije tri godine na 34 banke, koliko ih ima danas, jer su se slabe institucije spojile sa drugima ili su bile preuzete od strane drugih. Kamatne stope su također opale, sa veoma visokih procenata prije tri godine na oko 8 posto danas, a banke konačno počinju da nude konkurentna komercijalna finansijska sredstva za širenje sektora malih i srednjih preduzeća.)

Pitanje je sada da li politički pomaci odgovaraju pomacima koji su načinjeni u oblasti ekonomije.

U protekloj dekadi proces poslijeratnog oporavka bio je izvanredan. Pomaci nikada nisu dovoljno brzi i nikada nisu dovoljni. Niko nema pravo na spokoj. Ali ipak, stepen oporavka koji je postignut – od socijalne traume i političke nefunkcionalnosti od prije deset godina – nije ništa drugo nego zapanjujući.

U godinama nakon kraja rata izvršena je reforma u oblasti

policije i pravosuđa, koji su usklađeni sa standardima u ostalim dijelovima Evrope; oružane snage su velikim dijelom brojčano smanjene i dovedene pod punu demokratsku kontrolu (a BiH se sada priprema da stupi u NATO-ov program Partnerstvo za mir), a više od milion ljudi se vratilo kućama.

Ovo je postignuto koordiniranim međunarodnim naporima na implementaciji odredbi Daytonskog mirovnog sporazuma. Čak i najgori kritičari tog Sporazuma će danas priznati da je on duže očuvao mir i osigurao veći stepen povratka izbjeglica i demokratskog izražaja nego što je većina ljudi smatrala da je moguće u tom mračnom periodu nakon završetka tri i po godine ratovanja.

Ali sami Dayton , iako je održao mir, nije samo po sebi bio dovoljan za izgradnju moderne evropske države. Ovaj zadatak se sada rješava putem procesa evro-atlantskih integracija, i taj proces će zahtijevati promjene Daytonskog ustava.

Pristupanje u EU je težnja skoro svakog građanina BiH; jednoglasnost u pogledu svrhe koju je pokrenuo proces pristupanja (a ne smijemo zaboraviti da je BiH na samom početku ovoga procesa) unijela je zdravu dozu realizma i optimizma u politički diskurs.

Pristupanje u EU je isto tako postavilo teške reforme u pozitivan dugoročni kontekst; ono je usredsredilo razmišljanja političara – i zaista, Evropska unija je pohvalila organe BiH za njihov poslovan pristup pregovorima koji su sada u toku.

Ovo je zemlja koja je prihvatila proces pristupanja i koja koristi izgleda za pristup da probije sebi put kroz ambiciozan program reformi.

Ja mislim da ne postoji ni jedan lider političke stranke koji je *protiv* reformi, kao što ne postoje lideri političkih stranaka koji su protiv investicija i novih radnih mjesta.

Međutim, đavo je u detalju, i ono što smo vidjeli do sada – i

što vidimo sada – jeste spremnost nekih političkih lidera da pojedine reforme (koje će donijeti konkretne koristi njihovim biračima) podrede stranačkim interesima, iako znaju da time unazađuju proces.

Visoki predstavnik je, prema tome, skrenuo pažnju javnosti BiH na cijeli niz pozitivnih razvoja do kojih bi moglo doći prije općih izbora, i pozvao birače da razmotre koliko je urađeno (ili koliko *mal*o je urađeno) kada budu glasali 1. oktobra.

Ovi izbori će biti prekretnica. Oni koji budu izabrani će biti na vlasti u naredne četiri godine, i neće moći da se oslone na Ured visokog predstavnika kada bude potrebno donijeti teške političke odluke, jer OHR planira da se polako ugasi do sredine naredne godine.

Reorganizacija angažmana međunarodne zajednice u BiH odraz je progresa koji je načinjen i povjerenja koje sada međunarodna zajednica ima u kapacitete BiH da sama pravi dalje pomake. Ovo će ovisiti od sposobnosti ove zemlje da bude efikasan konkurent na globalnom tržištu, zbog čega vjerujem da je predmet današnjeg razgovora na ovoj konferenciji posebno primjeren i blagovremen.

Hvala